

Lovci a sběrači

průvodce programem

3. – 5. třída

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

mu
ze
um ŘÍČANY

Průvodce programem stručně představuje obsah programu, upozorňuje na zajímavosti a formou fotografií z realizace ukazuje, jak program probíhá.

Jednotlivé lekce je možné využít například jako materiál pro žáky, kteří se části programu nemohli účastnit.

Metodika pro učitele a všechny další přílohy jsou ke stažení na webu:

<https://muzeumricany.cz/regionalni-ucebnice/programy-hands-on/lovci-a-sberaci/>

OSNOVA:

1. Co víme o pravěku?

Tematický blok č. 1 (Život v pravěku), Téma č. 1 (Co víme o pravěku?)

2. Pravěk na vlastní kůži

Tematický blok č. 1 (Život v pravěku), Téma č. 2 (Pravěk na vlastní kůži)

3. Zdroje obživy v přírodě – rostliny, živočichové a voda

Tematický blok č. 2 (Příroda – zdroje potravy),

Téma č. 1 (Zdroje obživy v přírodě – rostliny, živočichové a voda)

4. Výprava za potravou – Lovci a sběrači

Tematický blok č. 2 (Příroda – zdroje potravy),

Téma č. 2 (Výprava za potravou – Lovci A sběrači)

5. Pravěká výstava

Tematický blok č. 3 (Jak se žilo v pravěku?), Téma č. 1 (Pravěká výstava)

6. Učíme se z historie

Tematický blok č. 3 (Jak se žilo v pravěku?), Téma č. 2 (Učíme se z historie)

1.

Co víme o pravěku?

Jak žili lidé v pravěku? Jak se jejich život lišil od tvého? Jak se vyvíjel způsob života v období mezi pravěkem a současností?

Pracujte ve skupině:

Dokážete správně seřadit vývoj civilizace? Velké obrázky a texty k tisku (příloha 4. 2.)

Úkol: Očíslujte postavy od nejstaršího období do současnosti. Spojte skupiny pojmů pod obrázky se správným obrázkem.

hradiště
železné nástroje
hrnčířský kruh
ražba mincí

internet
mobil
auto
kancelář

mamut
oheň
oštěp
jeskyně

hrad
šlechta
tržiště
písmo

těžba ropy
továrny
železnice
nemocnice

Úkol: Rozdělte si postavy mezi skupiny. Vyhledejte vybrané období v knihách nebo na internetu a doplňte další pojmy: typické jídlo, vynálezy, dopravní prostředky, zbraně apod.

Vyhledávejte podle názvu období: **pravěk, Keltové, středověk, věk páry.** U **současnosti** místo vyhledávání doplňte vlastní zkušenosti.

Tip: Přidejte do vyhledávače k názvu období ještě klíčové slovo **Čechy**.

Život pravěkého člověka závisel na materiálech, které dokázal používat.
Podle toho rozlišujeme období:

DOBA KAMENNÁ → DOBA BRONZOVÁ → DOBA ŽELEZNÁ

Jak žili lidé v době kamenné?

Úkol: Vyplň, co si myslíš, v pracovním listu (příloha 4. 19.). Pak zkontroluj a doplň.

Starší doba kamenná

JÍDLO

- » První lidé byli lovci a sběrači. Sbírali kořínky, semena a plody, lovili zvířata.
- » Zbraně byly dřevěné nebo s kamennými a kostěnými hroty.

OBLEČENÍ

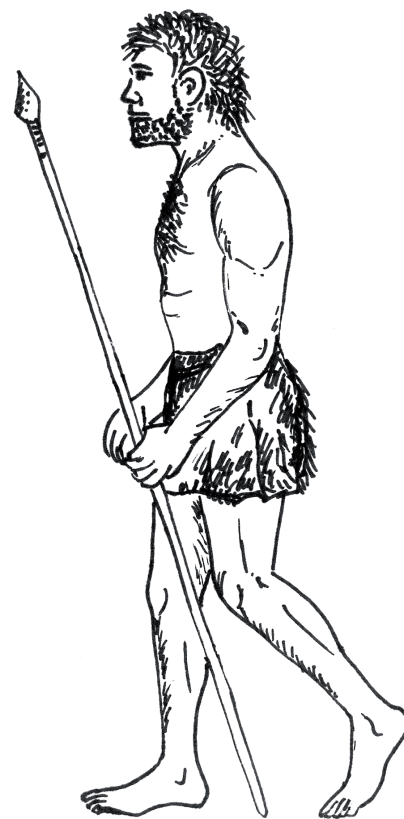
- » Z kůží ulovených zvířat.
- » Šilo se jehlami z kostí a místo nití se používaly usušené šlachy zvířat.

NÁSTROJE

- » Nejlepší materiál pro výrobu nástrojů a zbraní byl pazourek. Pazourek je kámen, který se dobře štípe na různé tvary, má ostré hrany.

BYDLENÍ

- » Obydlí byla jednoduchá, jeskyně, stany a chýše.
- » Tlupy se stěhovaly za zvířaty, i jejich obydlí se musela dát snadno sbalit a přenést.

Jaký byl největší vynález starší doby kamenné?

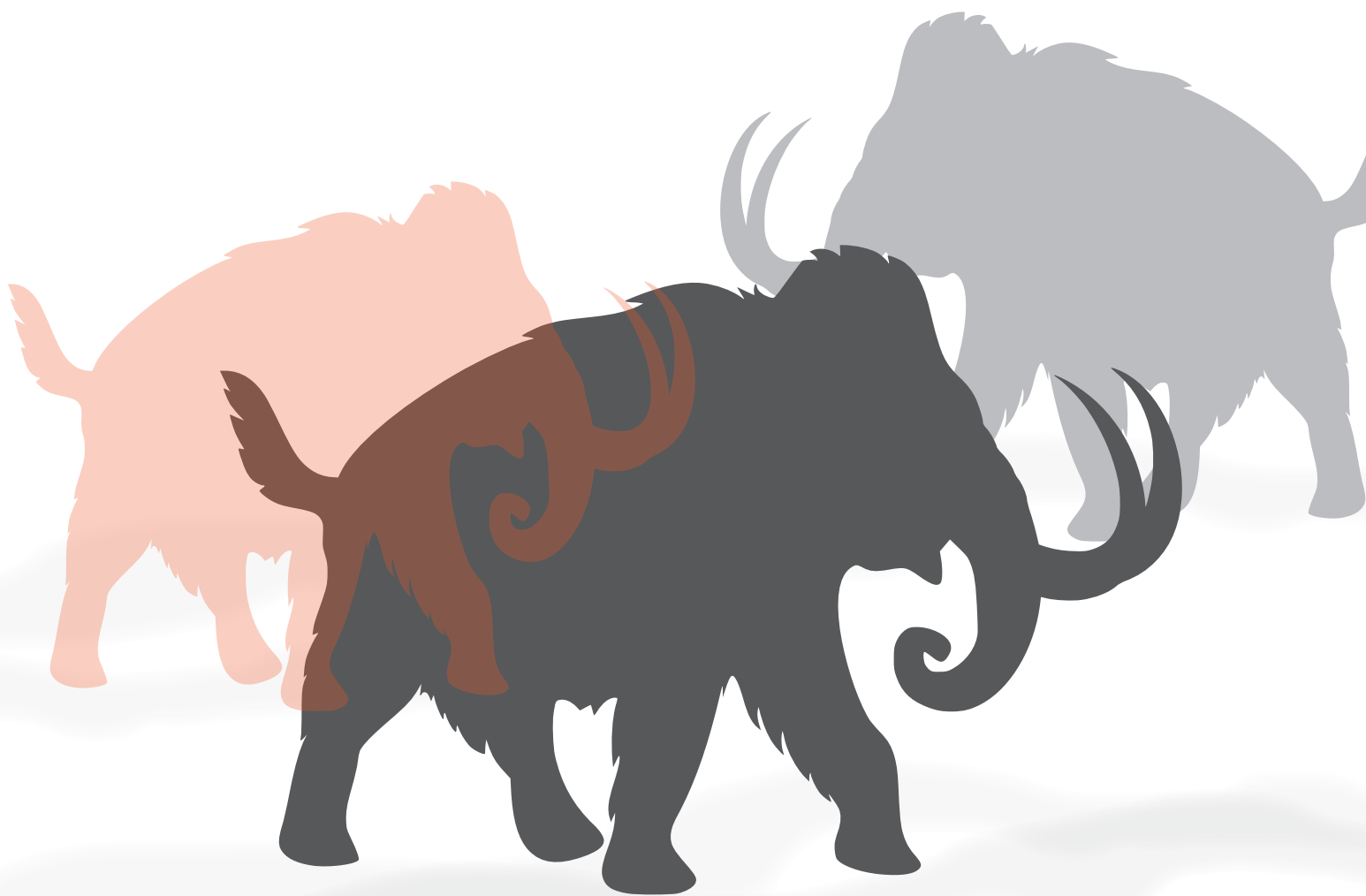
Využití ohně.

Úkol: Diskutujte, k čemu člověku oheň sloužil.

Poznáš zvířata, která na našem území lovil pravěký lovec?
Pojmenuj je.

Mladší doba kamenná

Úkol: Urči, jestli je tvrzení pravdivé, nebo nepravdivé.

Lidé v mladší době kamenné:

- » se oblékali do látek, které tkali na jednoduchých stavech
- » bydleli v jeskyních a stanech
- » většinu potravy získávali chovem zvířat a pěstováním obilí

pravda

nepravda

pravda

nepravda

pravda

nepravda

*Řešení: Ověřit správnost si můžete v prezentaci (příloha 4. 3.).
Najdete tu i další informace o mladší době kamenné.*

Jaký vynález mladší doby kamenné nejvýrazněji změnil způsob života?

Jak dnes zjišťujeme, jak se žilo v minulosti?

O životě z období, kdy ještě nebylo písmo, se nejvíce dozvídáme díky předmětům, které se dochovaly dodnes. Tyto archeologické nálezy shromažďují a zkoumají muzea. Muzeum Říčany má ve svých sbírkách předměty z období pravěku nalezené v okolí Říčan.

Co nám říkají?

Kamenná sekera nalezena v Modleticích u Dobřejovic

? Jak dokázal pravěký člověk bez moderních nástrojů udělat otvor do tvrdého kamene?

Experimenty prokázaly, že takový otvor lze udělat bezovou hůlkou. Trvá to ale i deset dnů usilovného vrtání.

Kost srstnatého nosorožce nalezena u říčanského hradu

? Jak dokázal pravěký člověk ulovit velká zvířata, jako byl mamut nebo nosorožec?

Zahnal je ke srázu a po pádu zabil. Získal tak potravu pro celou tlupu na dlouhou dobu.

Odštěpky pazourků nalezeny v Říčanech

? Jak se z pazourku vyráběly nástroje?

Pazourek se štípal pomocí tlučení kamene, kosti nebo rohu. Podle tvaru se odštěpky používaly na výrobu zbraní, škrábání kůže nebo opracování dřeva.

Už víš, že pazourek je forma křemene.

Tip: Další nálezy ze sbírek Muzea Říčany najdete v mapě archeologických nálezů (příloha 4. 9.).

Interaktivní mapa v elektronické podobě.

2.

Pravěk na vlastní kůži

Pravěký člověk byl závislý na přírodě. Jídlo si musel sám najít, ulovit nebo vypěstovat, vše, co potřeboval k životu, si sám vyráběl.
Zvládl bys to dnes i ty?

Vyzkoušet si to můžeš v zážitkovém programu Muzea Říčany Lovci a sběrači.

Repliky pravěkých nástrojů jsou vyrobené podle archeologických nálezů.

Najdeš repliku sošky Věstonické venuše?

Je to nejstarší známá keramická soška na světě, její stáří se odhaduje na 25 000–29 000 let. Je uložena v trezoru Moravského zemského muzea v Brně a ukazuje se jen výjimečně za přísných bezpečnostních opatření.

Úkol: Poznáš?

- » kamennou sekerku vyrobenou z břidlice
- » hřeben z kosti
- » pěstní klín
- » pazourkový nůž s rukojetí z parohu
- » srp z rohu a pazourku
- » jehly z kostí a rohu

Repliky nástrojů jsou funkční, sekerou naštípete dřevo, hřebenem se učešete a nůž řeže.

Starší doba kamenná

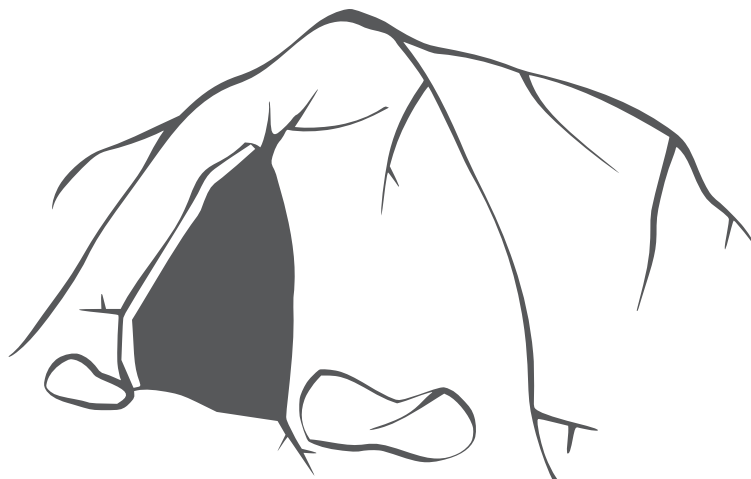
Vyzkoušejte, jestli zvládnete, co uměli pravěcí lovci a sběrači.

1. Postavte přístřešek

Pravěcí lovci si stavěli přenosné přístřešky z kůží a větví.

Připomíná vám obrázek stan? Umíte stan postavit?

Dnes není praktické stavět z kůží, na stany používáme nové materiály, ale principy jsou stejné.

Děti dostaly za úkol postavit si přístřešek, kam by se vešla celá skupina. Vidíte, jak si poradily jen se stanovou plachtou a provazy?

2. Vyrobté kamennou sekerku

Na provrtání otvoru do kamene bezovou hůlkou bychom dnes neměli trpělivost. Představte si, že hůlkou vrtáte deset dnů.

Dnes se na vrtání do kamene používají vrtáky, na ty nejtvrdší kameny jsou diamantové.

Tato sekerka byla nalezena v Praze Hostivaři

Děti kámen zkusily co nejlépe přivázat. Sekyrka ale není moc pevná, sekat se s ní nedá. Lépe by držela, kdyby se kámen vložil do napůl rozštíplého topůrka a provazem se stáhlo topůrko nad i pod kamenem. Pro tuto variantu potřebujete čerstvé pružné dřevo.

3. Rozdělejte oheň

Rozdělavali pravěcí lovci oheň třením dřeva?

Je to pravděpodobné, ale archeologické důkazy nemáme, dřevo se rychle rozloží.

Rozdělavání s pomocí luku a hůlky vyžaduje zkušenosti.

Jak to funguje?

Třením pevného dřeva o měkké vznikají kouřící piliny, které obsahují jiskru. Jiskra se musí zachytit do dobře hořlavého materiálu a opatrně rozfoukat, až se rozhoří.

TROUD – je materiál tak suchý, že dokáže zachytit jiskru. Používá se například vysušené ztrouchnivělé dřevo nebo houba jménem troudinatec kopytovitý. Nebo si troud vyrobíme zuhelnatěním bavlněné látky.

Nejstarší dokázaný způsob rozdělávání ohně je křesání pazourku o kámen. Kámen ale musí obsahovat železo, používá se pyrit nebo markazit. Malé kousíčky železa se odštěpí a úderem rozžhaví, tím vytvoří žhnoucí jiskru. Křemen při křesání vydává jen chladnou jiskru, která oheň nezapálí.

Jak se rozdělávání ohně změnilo od pravěku?

Vyzkoušejte různé způsoby.

Místo kamene s obsahem železa se používala při křesání **ocílka**, kus oceli.

Křesáním pazourku o ocílku vznikají jiskry, které opět chytáme do troudu.

Tento způsob byl oblíbený ve středověku.

Moderní **křesadlo** vytváří pěknou jiskru, oheň se zapálí snadněji než s ocílkou.

Lupa zapálí oheň tak, že soustředí paprsky slunce do jednoho bodu. Čím větší lupa, tím více paprsků a více tepla.

K rozdělávání ale potřebujeme slunečné počasí.

Nepodařilo se vám rozdělát oheň ani jedním způsobem? Použijte sirky nebo zapalovač.

3. Vyrobté amulet pro šamana

Šaman byl v tlupě důležitý. Spjoval v jedné osobě léčitele i kněze.

Léčil, mluvil s duchy přírody, věštil.

Amulet má svého majitele chránit před zlými duchy.

Děti ze svého středu vybraly šamana a takto ho vybavily.

Na hlavě má liščí kožešinu, v rukou pazourkový nůž a kamennou sekeru, na krku ochranný amulet s kostěnými korálky.

Vstupujeme do mladší doby kamenné

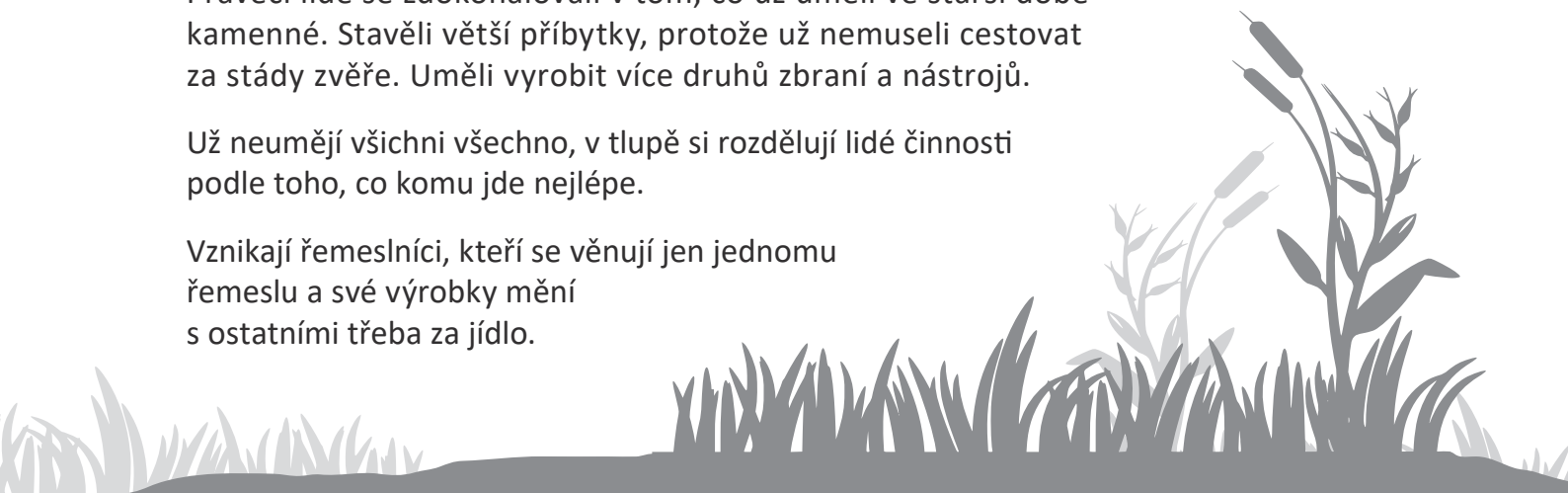
Z lovců a sběračů se stávají zemědělci, kteří si potravu pěstují a zvířata domestikují.

Domestikace je zdomácnění divokých zvířat.

Pravěcí lidé se zdokonalovali v tom, co už uměli ve starší době kamenné. Stavěli větší příbytky, protože už nemuseli cestovat za stády zvířer. Uměli vyrobit více druhů zbraní a nástrojů.

Už neumějí všichni všechno, v tlupě si rozdělují lidé činnosti podle toho, co komu jde nejlépe.

Vznikají řemeslníci, kteří se věnují jen jednomu řemeslu a své výrobky mění s ostatními třeba za jídlo.

1. Vyrobté tkací rám

V mladší době kamenné se lidé naučili tkát látky. Tkané látky byly pohodlnější než kůže, lépe se z nich šily různé typy oblečení. Tkalo se nejčastěji z vlny nebo lnu.

Závaží se věšela na konec nití, které díky tomu visely napnuté. Mezi nataženými nitěmi se lépe provléká nit, kterou se látka tká.

Závaží ke tkalcovskému stavu bylo nalezeno v okolí říčanského hradu. Je uloženo ve sbírkách Muzea Říčany.

Děti si vyrobily z klacků jednoduché stavy a zkoušely tkát. Ukázalo se, že tkání není pro každého. Vyžaduje to víc trpělivosti a zručnosti. Děti pak samy posoudily, kdo by byl nejlepší tkadlec tlupy.

2. Vyrobté keramickou miskú

Ve starší době kamenné se z hlíny vyráběly jen malé figurky a korálky.

Keramické nádoby se začaly vyrábět v mladší době kamenné. Misky byly těžké a křehké, proto našly své místo až ve stálých obydlích.

Nádoby se vyráběly ručně, mačkáním jílovité hlíny, vypalovaly se v ohni nebo jednoduché peci.

Vypálení mění vlastnosti hlíny, po vypálení se nerozpouští ve vodě.

Vynález hrnčířského kruhu na naše území přinesli Keltové.

Děti si keramické nádoby vyzdobily. Použili jsme sochařskou hlínu, která se nevypaluje.

3. Nadrťte obilí

V pravěku se z obilí vařily hlavně kaše, které se mastily tukem. Když byla sůl, kaše se solily. Sůl ale byla vzácná, nahrazovaly ji často jen bylinky, houby nebo části rostlin.

Cukr lidé v pravěku neznali, sladké kaše si nevařili.

Obilí se drtilo, aby se lépe vařilo a bylo stravitelnější. Drcení bylo zdlouhavé a pracné.

Zrnotěrka je spodní plochý kámen. Menší kámen zvaný drtidlo musel dobře padnout do ruky. Drcení trvalo dlouho a vyžadovalo dost síly.

Toto drtidlo ze sbírek Muzea Říčany bylo nalezeno v okolí obce Doubek

Děti si vyzkoušely drcení pšenice v kamenném hmoždíři, který se používá i dnes, třeba na bylinky. Drcení bavilo všechny. Připravovat si takto jídlo každý den by se jim ale nechtělo.

Jak se ti dařilo?

	Dařilo se mi:	Je pro mě užitečné to umět:
Postavit přístřešek	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Rozdělat oheň	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Vyrobít sekerku	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Vyrobít amulet	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Tkát	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Vyrobít misku	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne
Drtit obilí	ano / spíše ano / spíše ne / ne	ano / ne

Jaká činnost tě bavila nejvíc?

Co sis zapamatoval?

Proč se keramika vypaluje?

Co je to pazourek?

Z čeho se v mladší době kamenné tkalo oblečení?

Co dělal šaman pro ostatní členy tlupy?

Jaké znáš způsoby rozdělávání ohně?

3.

Zdroje obživy v přírodě

rostliny, živočichové a voda

Jedlé rostliny

Úkol: Poradte se ve skupině a запиšte do pracovního listu plané jedlé rostliny, které znáte (příloha 4. 10.).

Plané rostliny nepotřebují péči člověka, aby rostly a rozmnožovaly se. Najdeš je na procházce v přírodě. Přiřaď k názvům rostlin správné obrázky:

bez

lípa

borůvka

ostružiník

líska

šípek

Řešení:

Správnost si můžeš ověřit v prezentaci (příloha 4. 12.).

Sbírají se části stromů, keřů i bylin. Většinou nejíme rostliny celé, u některých sbíráme jen plody, u jiných květy, listy nebo kořeny.

Při používání bylinek musíš dávat pozor. Bylinky obsahují látky, které léčí, ale ve větším množství můžou uškodit. Čaj z máty nebo kopřivy se pije dva až tři týdny, pak je dobré dát si dva týdny pauzu. Dlouhodobě pít můžeš šípkový nebo lipový čaj.

Tip: Bylinky trhej v čistém prostředí, dál od silnice.

Česnáček lékařský

Tato bylinka nahrazovala dříve v kuchyni česnek.

Sbírají se mladé lístky.

Mají jemnou česnekovou chuť.

Dávat ho můžeš do pomazánek, polévky nebo do salátů.

Česnáček najdeš běžně v lese i v okolí města, v polostínu, píše ve vlhku

Jetel luční

Květy jetele poskytují nektar hlavně pro čmeláky, kteří mají dlouhý sosák.

Včely na dno květu nedosáhnou.

Květ si můžeš dát do salátu nebo na chleba s pomazánkou, chutná mírně sladce. Ze sušených květů se vaří čaj.

I listy se dávají do salátů.

Chuť není moc výrazná, ale mají hodně bílkovin.

Jetel mají v oblibě krávy i králíci, vědí, co je dobré.

Úkol: Vymysli svůj recept z planých rostlin a popiš v pracovním listu (příloha 4. 11.).

Živočichové

Člověk zvířata už od pravěku lovil kvůli potravě. Jak je to dnes?

Dnes jsou divoká zvířata chráněna zákonem. Lovit je mohou myslivci nebo rybáři. I oni ale musejí dodržovat pravidla, která určují, kdy, kde a jaká zvířata mohou lovit. Zvíře si nesmíš donést domů ani jako mazlíčka, i tím porušuješ zákon.

Úkol: PV pracovním listu (příloha 4. 13.) vyplňte, jaké znáte živočichy. Pracujte ve skupině.

Poznáš savce, kteří žijí v říčanském lese?

Které z těchto zvířat jsi viděl v přírodě? Většina se přes den skrývá, aktivní jsou v noci.

Řešení:

Názvy živočichů můžeš najít v prezentaci (příloha 4. 12.).

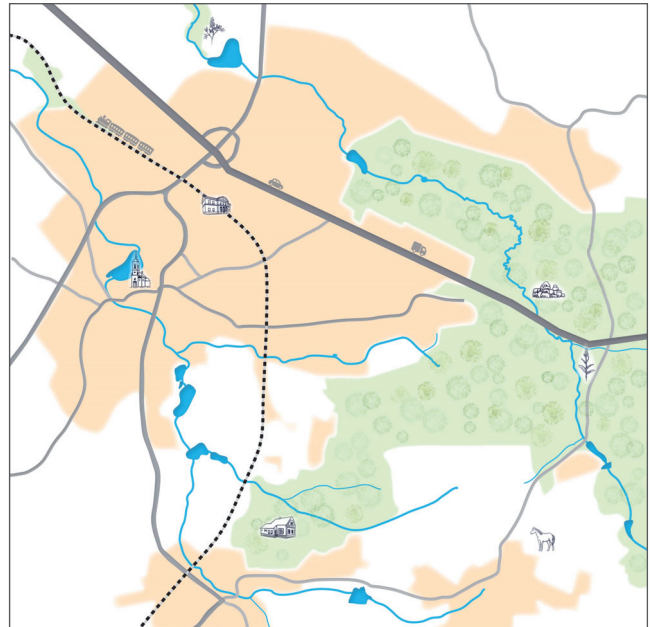
Voda

Najdi v mapě, kde si myslíš, že je:

- » pitná voda
- » voda vhodná ke koupání
- » nejčistší voda
- » nejšpinavější voda

Úkol: Jsme zpátky v pravěku. Představte si, že jsou tu jen lesy a louky. Vyberte si ve skupině, kde byste chtěli založit novou vesnici. Domluvte se, proč chcete založit vesnici právě tady, jakou má místo výhodu.

Zakreslete do mapky (příloha 4. 14.)

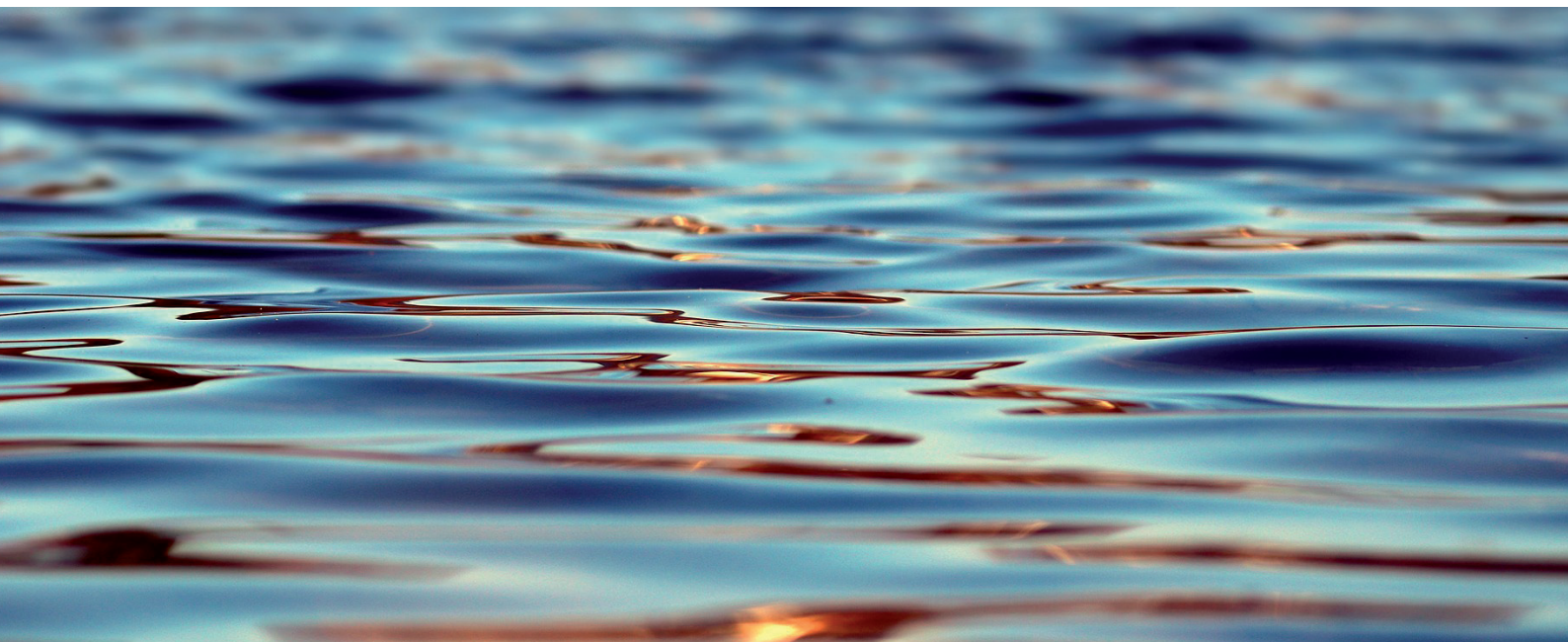

Odkud přitéká voda do našich kohoutků?

Někdo má svou studnu. Pro ostatní domácnosti z Říččan a Prahy cestuje potrubím z vodní nádrže Švihov, která leží na řece Želivka. Voda tak překoná přibližně 60 km.

Želivka je největší úpravna vody v Čechách. Kolik pitné vody tu vyrobili od začátku roku?

Tip: Úpravna vody Želivka má na webu online počítadlo, podívej se, jak rychle se číslo mění.

4.

Výprava za potravou
lovci a sběrači

Vydáme se do blízkého lesa hledat jedlé rostliny, stopy živočichů a zkoumat vodu.

Na výpravu se můžeš vydat v zážitkovém programu Muzea Říčany Lovci a sběrači.

Jaká pravidla je potřeba dodržovat, aby byl náš pohyb venku bezpečný?

- » Pohybovat se budeme ve městě ve dvojicích, v lese na dohled. V terénu si dáme pozor, kam šlapeme.
- » Když zazní signál, všichni se ihned vrátí k učitelce.
- » Chováme se tak, bychom se vzájemně neohrozili. Nešermujeme klacky, neházíme po sobě šišky.
- » Když budete chtít v průběhu výpravy jíst, pamatujte na čisté ruce.

Napadne tě, jaká další pravidla bychom měli při pohybu v lese dodržovat?

Budeme pracovat jako badatelé. Pracovat budeme ve skupinách, každý bude mít svou roli.

Rozdělte si role ve skupině:

- » **Zapisovatel** – je zodpovědný za to, že v pracovním listu bude vše zapsáno. Ostatní členové skupiny mu říkají, na čem se domluvili a co vyzkoumali.
- » **Mluvčí** – na konci říká, co skupina zjistila. Zapojit může i další členy skupiny.
- » **Pomůckář** – stará se o pomůcky, rozděluje je a na konci vrací všechny v pořádku.
- » **Průzkumník** – prozkoumává terén a výsledky hlásí zapisovateli.

Do průzkumu se zapojili všichni členové skupiny. Nezapomínali při tom na své role. Kromě zkoumání zapisovali, hlídali pomůcky a prezentovali své výsledky.

Kterou roli ve skupině by sis nejrady vybral ty?

Bádání v lese

Výzkumná otázka: Kolik najdeme druhů rostlin a živočichů, které mohou sloužit jako potrava?

Úkol: Odhadněte a запиšte do pracovního listu (příloha 4. 15.).

Hypotéza / domněnka je odhad, jak si myslíme, že zkoumání dopadne. Na konci se pak k hypotéze vrátíme, jestli odpovídá výsledkům. Pokud výzkumem zjistíme něco jiného, nevadí to, potvrzení i nepotvrzení hypotézy je stejně dobrý výsledek.

Vytvořte společně vlastní atlas jedlých rostlin z okolí školy.

- » Polož rostlinu na bílou čtvrtku. Na bílém pozadí budou dobře vidět detaily.
- » Vedle polož pravítko nulou ke kořenům. I na fotce pak poznáte, jak byla rostlina vysoká.
- » Fotky shromážděte, vyberte ty nejlepší a vytiskněte. Na zadní stranu napište název rostliny.

Černohlávek obecný roste běžně na loukách a okraji lesa. Kvetoucí nať se používá do čajové směsi při žaludečních potížích, mladé listy i květy se přidávají do salátů. Listy mají dezinfekční vlastnosti, dávají se proto jako obklad na rány.

Dezinfekce je ničení mikrobů.

Děti pracovaly s jednoduchým určovacím klíčem planých jedlých bylin.

K focení v terénu se osvědčilo použití bílého papíru jako pozadí.

Velké živočichy v přírodě moc často nepotkáme. Jak zjistíme, že tu žijí? Hledáme pobytové stopy.

Pobytová stopa je něco, co tu zvíře zanechalo. Otisk tlapy, okousaná šiška, prázdná ulita, peří nebo trus.

Úkol: Zapište do pracovního listu nalezené pobytové stopy a živočichy (příloha 4. 15.).

Lov mravenců a dalších drobných živočichů do kelímkové lupy děti bavil.

Mravenci obsahují kyselinu mravenčí, proto mají kyselou chuť, podobně jako šťavel. Šťavel děti ochutnaly, mravence nechaly žít.

Takto děti vyfotily svůj úlovek, malého skokana.

Je ta šiška okousaná, nebo se jen rozpadá, protože tu leží už dlouho?

Určovací klíč pobytových stop pomohl dětem rozlišit, jestli si na šišce pochutnala veverka nebo myš.

Zkoumání vody

Potravu jsme už vypátrali. K přežití potřebujeme také pitnou vodu.

Napil by ses vody z potoka? Jak poznáš, že je voda čistá?

Podívej se, kudy potok teče, jestli je blízko pole, domy, nebo jiný zdroj znečištění. Vodu si prohlédni a očichej. To ale nestačí.

Někteří živočichové, říkáme jim bioindikátory, žijí jen v čisté vodě. Mezi takové živočichy patří blešivec potoční. Poznává se podle typického pohybu, při kterém leží na boku.

Úkol: Prozkoumejte potok a запиšte do pracovního listu ulovené živočichy (příloha 4. 16.).

Lovení v potoce bavilo všechny děti, každý úlovek byl ohlášen jásáním. Co děti zjistily?

Voda vypadala čistá, byla daleko od znečištění, našli jsme tu i blešivce. Z potoka jsme se ale nenapili. Ve vodě žijí různé organismy, na které jsou lesní zvířata zvyklá, nás by pravděpodobně po pití z potoka bolelo břicho.

Na závěr programu jsme se děti ptali na jejich názor:

**Uživili byste se v lese, je tu dost potravy?
Jak bys na tuto otázku odpověděl ty?**

5.

Pravěká výstava

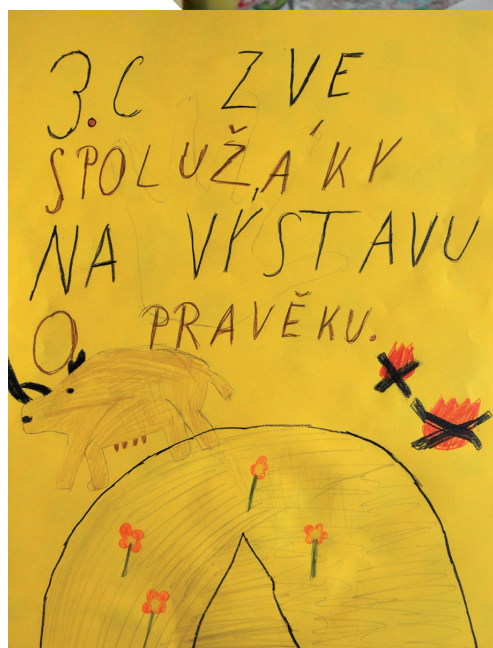
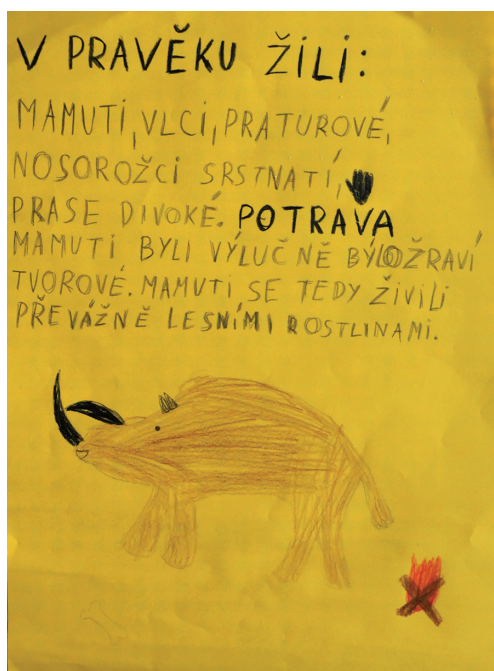

Jak připravit výstavu o době kamenné?

Pravidla spolupráce:

- » Výstava je společná. Na tom, jak bude konkrétně vypadat, se domlouvejte. Své nápady ostatním představte a nechte si je schválit.
- » Výstavu umístíme v chodbě školy, na výstavu se můžou přijít podívat děti z jiných tříd, bude tedy potřeba ji dobře připravit a potom ji udržovat. Počítejte i s tím, že se může z výstavy něco ztratit nebo poškodit, proto tam nebudeme dávat cenné předměty. Vyrobíme repliky, na které bude možné si sáhnout.
- » Pracovat budeme na připravených stanovištích, můžete si vybrat a věnovat se tomu, co vás nejvíc baví, nebo si postupně vyzkoušet víc činností.
- » Dbejte na bezpečnost, abyste nepoškodili zařízení školy, nedělali zbytečně nepořádek, pracujte na vyhrazených místech s barvou a hlínou. Na konci po sobě budete uklízet.
- » Přestávky si plánujte sami podle potřeby, ale v době vyučování nedělejte hluk v chodbě, abyste nerušili výuku v jiných třídách.
- » Mobilní telefony můžete používat k vyhledávání obrázků a dalších informací.
- » Kdo si sám práci nebude umět najít, nebude pracovat nebo bude porušovat pravidla, dostane zadání od učitelky.

Děti vytvořily pozvánku a sepsaly k výstavě informace pro návštěvníky.

Pravěké malby

Přírodní hliněné barvy koupíš v keramických potřebách. Barvu rozmíchej s trochou obyčejné hlíny ve vodě.

Děti se při malování inspirovaly podle jeskynních maleb, které vyhledaly na mobilu a interaktivní tabuli.

Tkaní na rámu

Tkaní jsme si v menším rozměru už zkoušeli.

Děvčata, kterým šlo tkaní nejlépe, udělala společně velký rám.

V práci se střídala. Aby se práce stihla, tkalo se shora i zdola.

Rám se nakonec podařilo společnou usilovnou

Keramika

Misky už jsme vyráběli dříve.

Při stavbě výstavy se použily na ukázkou obilí.

Nově jsme zkoušely výrobu **figurek a korálků**.

Na vyrábění dohlížel maskot zapůjčený z muzea, **srstnatý nosorožec**.

Ozdoby

Peří, lýko, kousky kůže, korálky z hlíny a kostí, přírodní ovčí vlna a jutové provázky. To vše je skvělý materiál pro přírodní ozdoby.

Ozdoby děti použily hlavně na výzdobu chýše.

Chýše

Stavba chýše byla náročná. Chtěli jsme vyrobit chýši, do které děti budou moci lézt, aniž by se zbořila.

Konstrukci z bambusových prutů a kartonu vyrobila s pomocí dětí lektorka z muzea. Děti pak dostaly na starost mačkání, tvarování a lepení balícího papíru. Nakonec chýši vyzdobily.

Kosti, maso a oheň

Kosti bez masa i s masem vyrobíš z klacku, zmuchlaného papíru a lepenky. Bílou barvou se natřou kosti, hnědou maso.

Ohniště je postavené z klacků a kamenů, místo plamenů jsme dali barevné papíry.

6.

Učíme se z historie

Předvedte společně výstavu dětem z jiné třídy.

Rozdělte si práci. Kdo bude dělat průvodce? Budete se střídat? Připravte pro návštěvníky jednoduché úkoly, které dokážete vysvětlit. Může to být výroba korálků z hlíny a pravěké malby.

Děti čekají na první návštěvníky. Každý měl přidělený úkol.

Děti napsaly k výstavě instrukce, aby se vystavené předměty nerozbily.

Součástí prohlídky výstavy byla i ukázka lapbooků o pravěku, které děti vyráběly ve výtvarné výchově.

Lapbook je taková malá knížka, kterou si sám vytvoříš. Má v sobě různé skládačky, při její výrobě se používá barevný papír a obrázky. Udělat si ji můžeš podle vzorů, které najdeš na internetu. Zadej heslo lapbook.

Ve třídě visela do konce programu časová osa z první lekce. Děti se podrobně seznámily s pravěkem, teď je čeká zkoumání další historie.

Líbilo se vám poznávání pravěku? Chcete podobně zábavně poznat jiné období?

Středověk na vlastní kůži můžete zažít v programu Muzea Říčany Od hradu dále.

Zdroje obrázků (Creative Commons CC0):

<https://pxhere.com/>
<https://svgsilh.com/>
<https://pixabay.com/>
archiv Muzea Říčany